

RESOLUCIÓ DE LA SINDICATURA DE GREUGES

QUEIXA RELATIVA AL DRET MEDI AMBIENT I AL DRET A UNA CONVIVÈNCIA PACÍFICA (CONTAMINACIÓ ACÚSTICA)

ANTECEDENTS

Descripció dels fets objecte de la queixa

En data 26 de maig de 2022, una plataforma veïnal va presentar una queixa en aquesta Sindicatura en què exposava la seva disconformitat per l'actuació municipal insuficient per controlar les molèsties que pateix el veïnat dels carrers Pere IV, Pallars, Almogàvers i Sancho d'Àvila, entre els carrers Joan d'Àustria i Àvila i els carrers Pamplona, Àlaba i Zamora per l'ús intensiu de l'espai públic.

En aquests carrers, en què hi ha una alta concentració d'establiments dedicats a l'oci nocturn, es produeixen diàriament botellots i comportaments incívics, com poden ser baralles, crits, acumulació de brutícia, trencament de vidres, de bústies i intercomunicadors de finques i inclús de cotxes i motocicletes, així com altres fets delictius, com ara robatoris, agressions sexuals i venda d'alcohol o estupefaents.

S'ha denunciat la situació al Plenari del Districte de Sant Martí, a les audiències públiques i al Consell de Barri, i s'han mantingut diverses reunions amb els responsables dels Serveis de Prevenció i Seguretat per tractar aquest assumpte.

Actuacions fetes

Admesa a tràmit la queixa, la Sindicatura va iniciar la instrucció de l'expedient. Va estudiar els fets i la legislació aplicable, amb la finalitat de valorar si s'havien aplicat els **principis de bona administració** per a la salvaguarda dels drets fonamentals a la ciutat.

Després d'examinar el contingut de la queixa i la documentació aportada per la persona interessada, es va considerar convenient dirigir-se a l'Àrea de Prevenció i Seguretat i al Districte de Sant Martí per tal de conèixer les intervencions efectuades en relació amb la queixa presentada.

El dia 7 de juny de 2022, es va sol·licitar a aquests organismes la informació necessària per a l'estudi de la queixa, especialment **les actuacions previstes per reduir l'impacte de la concentració massiva de persones al carrer i per prevenir**

comportaments que pertorbin el descans del veïnat i la degradació de l'espai públic, així com els fets delictius que es produeixin.

Després d'haver vist en xarxes socials i en mitjans de comunicació els aldarulls que es produïen, els dies 11 de juny i 28 de juliol de 2022, l'assessoria d'aquesta Sindicatura va fer dues visites a la zona dels fets, en horari nocturn.

En la primera de les visites, no es van poder constatar els fets en la magnitud referida per les persones membres de la Plataforma que també hi eren presents el dia de la visita. Probablement, la raó era la coincidència en el temps de la celebració del festival Primavera Sound, que va desplaçar moltes de les persones que assisteixen amb regularitat als locals d'oci nocturn de la zona.

En la segona de les visites, tot i ser un dijous previ a l'inici de les vacances d'agost, en què hi havia força presència de turistes a la ciutat, no es van observar més incidències que les que comporten la presència a l'espai públic de moltes persones durant la nit, bàsicament pel soroll de les veus de les persones que xerren mentre es desplacen o s'estan als carrers.

Posteriorment, s'ha continuat fent seguiment de la situació exposada, a través dels mitjans de comunicació i d'entrevistes amb algunes de les persones afectades.

Resposta dels òrgans afectats

Els dies 27 de juliol i 11 d'octubre de 2022, aquesta Sindicatura va rebre la informació sol·licitada. Els escrits exposen el següent:

1. Informe de l'Àrea de Prevenció i Seguretat

L'assignació de serveis de la Guàrdia Urbana de Barcelona (GUB) té lloc en funció de si es tracta de dies laborables o festius, amb un dispositiu específic, en coordinació amb diferents serveis policials i no policials, ja que es tracta d'un conflicte que afecta diversos àmbits. Aquest dispositiu també compta amb la presència dels Mossos d'Esquadra.

Per gestionar el problema de la brutícia que es genera, s'ha incrementat la coordinació amb els serveis de neteja i s'ha programat cada nit, a les 00:30 hores, la neteja de la zona de Pere IV, des del carrer Zamora fins al carrer Àlaba, que compta amb el suport d'unitats policials centralitzades. A més, quan es detecten acumulacions de residus en

papereres o zones determinades, es dona l'avís per tal que se'n procedeixi a la retirada.

2. Informe del Districte de Sant Martí

S'han dut a terme diverses actuacions per tal de millorar la convivència a la zona d'oci nocturn del barri El Parc i la Llacuna, amb l'objectiu de reduir l'impacte de la concentració de persones al carrer.

La relació de les actuacions és la següent:

- **Desplegament del Servei de Prevenció i Convivència Sant Martí** (tres professionals) amb la pràctica de prospeccions orientades a la detecció d'incidències quant a neteja, manteniment, espais verds, seguretat, salut pública, etc., les quals es comuniquen als departaments corresponents o els locals de pública concurrència per a la seva gestió.

- **Dinamització de les Taules de Convivència el Parc i la Llacuna** en què participen els representants municipals, polítics, cossos de seguretat, locals de pública concurrència i persones veïnes i associacions. Es comparteixen els dispositius municipals previstos i alhora es recullen les preocupacions del veïnat.

- **Seguiment per part del Servei de Mediació de l'Oci Nocturn** (entre dos i quatre professionals), desplegat al barri les nits de divendres i dissabtes, des del 4 de juny i fins al mes de desembre de 2022. L'objectiu és sensibilitzar les persones que es concentren a la via pública per evitar molèsties i alhora detectar situacions de risc per possible abús de consum d'alcohol, agressions sexistes o de gènere. Es treballa conjuntament amb els agents del territori i el veïnat.

- **Coordinació periòdica amb els responsables del Dispositiu contra les agressions masclistes a la zona d'oci nocturn del Parc i la Llacuna del Poblenou** (dos professionals punt lila), desplegat a la zona des del 8 de juny i fins al 31 de desembre de 2022, de dimecres a divendres, de 23.00 h a 02.00 h. Instal·lats cada dia en un espai diferent, a part d'oferir materials informatius i de suport, aquests punts disposen d'un telèfon que en permet la identificació des del 112 per tal que els cossos de seguretat puguin actuar amb més rapidesa en cas que sigui necessari.

- **Seguiment del Conveni de col·laboració entre l'Ajuntament de Barcelona Districte de Sant Martí i l'Associació Dia i Nit 22**, per a la prevenció de l'incivisme a la zona lúdica Poblenou, de 27 de setembre de 2019. Pel manteniment preventiu de la convivència, els locals de pública concurrència disposen de personal de prevenció

anomenats col·laboradors cívics (quatre professionals) a l'exterior i als voltants de llurs establiments, de manera que es fomenten accions de bona convivència i respecte entre la ciutadania, així com el bon ús dels espais públics a la sortida dels seus establiments. I per detectar dinàmiques delinqüents també es preveu la figura de vigilància de seguretat (quatre professionals).

Complementàriament, el 8 de setembre de 2022, l'alcaldesa va resoldre iniciar un expedient amb l'objectiu d'establir el tancament nocturn dels establiments 24 hores en l'àmbit del Triangle Lúdic, entre les 22.00 h i les 07.00 h, de dimecres a diumenge i vigílies de festius. Aquesta mesura va entrar en vigor d'ençà de la seva publicació al BOPB, el 13 de setembre de 2022.

D'altra banda, el mes de juny de 2022 es van efectuar inspeccions als establiments de la zona, en què es van detectar diverses infraccions, per les quals es van iniciar fins a vint-i-dos procediments de disciplina o sancionadors.

També s'han elaborat plans específics en zones tensades acústicament en horari nocturn. En data 1 d'agost de 2022, va entrar en vigor la modificació de l'ordenança de Medi Ambient, que en el seu Annex II.3 preveu que en les zones de sensibilitat acústica alta i moderada es puguin aprovar plans específics, d'acord amb la normativa vigent, de mesures per minimitzar l'impacte acústic, com per exemple, reducció horària de terrasses, taps de goma a taules i cadires, no renovació de permisos de terrasses, etc.

CONSIDERACIONS

1. La problemàtica a la zona del denominat Triangle Lúdic

Dels informes rebuts es constata que els equips municipals no han escatimat recursos per tractar els problemes que genera la presència continuada de persones concentrades al carrer durant les nits, algunes de les quals poden fer el fenomen conegut com a botellot i d'altres simplement trobar-se per establir relacions socials.

Recordem que a Barcelona, i especialment d'ençà de la pandèmia, que va obligar al tancament dels establiments d'oci nocturn, han proliferat diferents espais públics en què es produeix de forma constant una concentració inusual de persones, principalment joves i adolescents. Per aquest motiu, el consistori va crear la Taula ciutadana per una nit cívica i segura, de la qual aquesta Sindicatura ha format part activa, com a agent implicat en la resolució d'**un conflicte que preocupa i perjudica la ciutadania**.

En referència a aquesta taula de debat **considerem que el jovent no ha estat prou representat**, tal com ho ha exposat el Consell de la Joventut de Barcelona en el manifest de reflexions i recomanacions al voltant dels compromisos i experiències extrets a la Taula per una nit cívica i segura, presentat al plenari del Consell de Ciutat del passat dia 22 de desembre de 2022.

Tot i les actuacions dutes a terme, incloent-hi la creació de la taula com a lloc de trobada entre els diversos agents, tant municipals com ciutadans, implicats per intercanviar opinions i possibles solucions, no és fàcil erradicar els comportaments incívics que sovint es produeixen quan les persones consumeixen alcohol a l'espai públic, per la qual cosa, es considera del tot necessari continuar amb el funcionament d'espais participatius d'aquest tipus incrementant, però, la presència juvenil.

Segons s'indica en l'informe de l'Àrea de Prevenció i Seguretat, les actuacions de la GUB són constants en aquesta zona del Triangle Lúdic amb l'objectiu de minorar les molèsties que pateix el veïnat afectat.

En aquest sentit, des d'aquesta institució es recorda que, atès el que estableix la Llei 16/1991 de les policies locals, **cal continuar vetllant per garantir el dret al descans de la ciutadania**, ja que correspon a la policia municipal garantir el compliment de les ordenances.

Entre aquestes, és pertinent mencionar l'Ordenança de mesures per fomentar i garantir la convivència ciutadana, que, com a objectiu principal, pretén preservar l'espai públic com a lloc de convivència i civisme on totes les persones puguin dur a terme, en llibertat, les seves activitats de lliure circulació, oci, trobada i esbarjo amb un respecte ple a la dignitat i als drets de les altres persones.

Però som conscients que tot i la intensa intervenció policial, hi ha dificultats per abordar la situació només des de l'enfocament de la seguretat, cosa que genera frustració tant al mateix cos policial com a la ciutadania que denuncia la vulneració dels seus drets.

En aquest punt, es vol posar de manifest que aquesta Sindicatura ha elaborat un informe sobre el fenomen del botellot a la ciutat (exp. 21OF000025)¹, en el qual es recomana explorar noves mirades per abordar aquesta pràctica social a partir de la perspectiva de la reducció de danys, oferint una sèrie de propostes dirigides a

¹ https://www.sindicaturabarcelona.cat/wp-content/uploads/2022/03/032022_Informe-Botellots_Sindicatura-de-Greuges-BCN.pdf

promoure un oci saludable i segur per a les persones joves, fent-ho compatible amb el descans del veïnat.

Així, convé insistir en el fet que cal implementar mesures que evitin els usos de l'espai públic no permesos que generin constants molèsties a les veïnes i els veïns, i que facilitin un equilibri entre l'oci nocturn del jovent i el descans del veïnat. Entre altres, es proposa garantir que el lleure de les persones adolescents i joves es pugui desplaçar a espais i circumstàncies segurs per a tothom.

A més, aquesta Sindicatura considera que s'han de posar en marxa actuacions que es puguin treballar des del fet cultural per portar a terme una tasca mediatadora eficaç, ja que s'ha demostrat que aquesta pràctica nocturna no s'atura només amb actuacions policials.

Així, les campanyes de sensibilització cobren una importància destacada, tant les adreçades a la població en general per evitar estigmatitzar el col·lectiu jove, com les destinades a les persones adolescents per fomentar un oci nocturn respectuós entre els seus membres i amb l'entorn.

També es considera necessari **impulsar mesures d'oci nocturn alternatiu amb la participació del jovent mateix per tal de fomentar un model de lleure que no passi pel consum d'alcohol a la via pública**. Aquestes intervencions de caràcter socioeducatiu, que s'han de preveure a mitjà termini, són clau per reduir la col·lisió entre el dret al lleure i el dret al descans del veïnat.

2. El dret a un medi ambient sa

Recordem que el dret a un medi ambient sa o el dret a un medi ambient sostenible i saludable és un dret humà defensat per protegir els sistemes ecològics que proporcionen la salut humana.

En aquest marc, **el soroll és el segon factor ambiental que més impacta en la salut de la població**, just darrere de la contaminació de l'aire i que, segons l'informe de l'Agència de Salut Pública de Barcelona (ASPB) «Soroll ambiental i salut a la ciutat de Barcelona», es constata que el 57 % de la població està exposada a nivells de soroll superiors per sobre del llindar que l'OMS considera negatiu per a la salut, i un 27 % de la població ho està a nivells molt per sobre d'aquest llindar.

L'informe de l'ASPB conclou que el soroll té efectes en la salut emocional i psicològica i pot produir trastorns de la son i malalties cardiovasculars. De fet, es constata que

210.000 persones pateixen una molèstia intensa per soroll, més de 60.000 tenen trastorn de la son i que al voltant del 3 % de les morts per malaltia cardiovascular serien atribuïbles a aquesta causa.

En aquest punt, és convenient recordar el que estableix l'article XVIII de la Carta Europea de Salvaguarda dels Drets Humans de la Ciutat, que menciona el **principi de precaució com a mecanisme de protecció del dret al medi ambient**. En aquest sentit, la Carta indica la necessitat que les ciutats signatàries adoptin **polítiques de prevenció de la contaminació acústica**.

La Constitució espanyola reconeix el dret a la protecció de la salut i estableix que correspon als poders públics organitzar i tutelar la salut pública a través de mesures preventives. L'Estatut d'Autonomia de Catalunya estableix que totes les persones tenen dret a la protecció davant de les diferents formes de contaminació, entre les quals trobem la contaminació acústica.

Així mateix, la Llei 16/2002 de protecció contra la contaminació acústica atorga als municipis la inspecció i el control de la contaminació acústica provocada per les activitats, els comportaments ciutadans, la maquinària i els vehicles de motor, així com, si escau, l'adopció de mesures per garantir el compliment dels límits establerts per normativa.

D'altra banda, la Carta de ciutadania. Carta de drets i deures de Barcelona estableix que l'Ajuntament ha de controlar tota mena d'emissions perjudicials per al medi i per a la salut o el benestar de les persones i ha de potenciar la cultura mediambiental.

En aquest sentit, està clar que el consistori ha destinat esforços per intentar reduir les molèsties de soroll, entre d'altres, que pateixen les persones que viuen a la zona del denominat Triangle Lúdic, i que són provocades per l'oci nocturn que es dona als espais públics. Però, tot i les mesures municipals endegades per reduir el soroll que provoca aquesta mena d'oci nocturn, les molèsties continuen en molts dels carrers que conformen la zona i afecten les persones que hi viuen.

Per tant, **caldrà que el consistori continuï treballant per tal de minimitzar les molèsties de soroll nocturn i l'impacte que aquestes produeixen en la salut de les persones**.

A més de la protecció constitucional contra la contaminació acústica (article 43 sobre la protecció de la salut i article 45 sobre la protecció del medi ambient), alguns drets fonamentals també reconeguts per la Constitució es veuen afectats quan es produeixen problemes de contaminació acústica, com el dret a la intimitat personal i familiar o el dret a la inviolabilitat del domicili (articles 18.1 i 18.2 de la Constitució, i 8

del Conveni Europeu de Protecció dels Drets Humans i les Llibertats Fonamentals de 1950, sobre els quals s'han sustentat les sentències del Tribunal Europeu de Drets Humans de 9 de desembre de 1994 i de 16 de novembre de 2004, que condemna l'estat espanyol per sorolls consentits de l'Ajuntament de València).

Així, el Tribunal Europeu de Drets Humans (TEDH) posa en evidència la importància que les immissions sonores tenen en la vida de les persones, afirmant que el soroll, en la societat actual, pot arribar a representar una font permanent de pertorbació de la qualitat de vida de les persones.

Així, la Sentència del TEDH de 18 d'octubre de 2011, (cas Martínez Martínez contra l'estat espanyol) indica que:

39. L'article 8 del Conveni [Europeu de Drets Humans] protegeix el dret de l'individu respecte de la seva vida privada i familiar, del seu domicili i de la seva correspondència. El domicili és normalment el lloc, l'espai físicament determinat, on es desenvolupa la vida privada i familiar. L'individu té dret al respecte del seu domicili, concebut no només com el dret a un simple espai físic sinó també al gaudi, amb tota tranquil·litat, d'aquest espai. La vulneració del dret al respecte del domicili no només es refereix a ofenses materials o corporals, com ara l'entrada sense autorització al domicili d'una persona, sinó també a lesions immaterials o incorpòries com els sorolls, les emissions, les olors i altres ingerències. Si les lesions són greus, poden privar a una persona del seu dret al respecte del domicili, perquè li impedeixen gaudir-ne.

3. Altres mesures per millorar la convivència

D'entre les actuacions dutes a terme fins ara per a la resolució del conflicte i que consten descrites en l'informe del Districte de Sant Martí, des d'aquesta Sindicatura es volen destacar aquelles focalitzades en **poder detectar incidències i recollir preocupacions de les parts implicades**, així com aquelles encaminades a **sensibilitzar les persones que es concentren als carrers dels perjudicis que causen les seves accions**.

Per aquest motiu, aquesta institució recomana a les entitats i a totes aquelles persones afectades per les molèsties pròpies de les concentracions de persones al carrer, que participin en els espais de diàleg que es puguin crear per tal de ser escoltats, i amb l'objectiu de trobar solucions satisfactòries als seus interessos legítims.

D'altra banda, i vist que les trobades grupals i les concentracions de mena botellot, com a pràctica social i cultural, se succeeixen molts cops com a alternativa a l'oferta

nocturna reglamentada dels bars i locals d'oci nocturn, així com per la manca d'espais públics adequats per cobrir les necessitats de zones col·lectives pròpies, aquesta Sindicatura considera del tot convenient **que s'estableixin altres espais recomanats per efectuar aquestes pràctiques d'oci nocturn** on no es causin molèsties al veïnat i reuneixin les condicions òptimes de seguretat i salubritat per minimitzar els riscos.

Altres mesures que podrien mitigar les molèsties pròpies d'aquesta mena d'oci nocturn als carrers que conformen la zona del Triangle Lúdic poden ser **els programes de lleure alternatiu**, com organitzar activitats culturals, esportives i lúdiques en horari nocturn obrint centres culturals i instal·lacions esportives normalment tancades en aquest horari, amb l'objectiu de disminuir la presència de persones al carrer.

A part d'aquestes mesures, es considera de tot procedent que es continuï facilitant la participació del veïnat en els diversos espais on s'abordin els problemes existents, ja que són les persones que habiten en aquesta zona qui millor coneixen les dinàmiques i les diferents situacions que es puguin donar.

DECISIÓ

D'acord amb el que disposen l'article 143 de la Carta municipal de Barcelona i el reglament que regula la Sindicatura de Greuges de Barcelona, aquesta institució té com a missió valorar si s'ha produït un greuge. Considerats els fets i les normes aplicables, conclou que, en aquest cas, tot i les diverses mesures endegades, **l'actuació municipal no ha estat prou eficaç per garantir el dret al descans de la ciutadania, així com la bona qualitat de vida.**

Per tot el que s'ha exposat, aquesta Sindicatura emet la decisió següent:

- **Recomanar a l'Àrea de Prevenció i Seguretat** que continuï amb l'esforç policial per abordar la situació denunciada i garantir el descans del veïnat.
- **Recomanar a l'Àrea de Prevenció i Seguretat** que dugui a terme actuacions preventives per evitar el consum d'alcohol i els actes incívics en aquesta zona.
- **Recomanar al Districte de Sant Martí** que estudiï la possibilitat d'assenyalar espais recomanats per efectuar pràctiques d'oci nocturn en ubicacions on es generin menys molèsties al veïnat; que continuï assegurant la tasca dels equips de mediació per fer pedagogia entre el jovent dels problemes que s'ocasionen, i que s'impulsin programes de lleure alternatiu jove per reduir aquest tipus d'oci nocturn a l'espai públic.

- **Recomanar al Districte de Sant Martí** que consideri la viabilitat d'establir altres mesures per minimitzar l'impacte acústic i la resta de molèsties exposades.
- **Recomanar a les parts implicades** establir nous espais participatius amb l'objectiu de revertir definitivament la situació de vulneració de drets que es pateix a la zona, en els que aquesta Sindicatura pugui incorporar-se per intermediar i poder trobar mitjans alternatius a la resolució del conflicte existent.

Aquesta resolució es comunicarà a l'òrgan municipal competent, se'n donarà compte al Plenari del Consell Municipal en l'informe anual reglamentari i se n'informarà la persona interessada del contingut.